

פניני תורה

פרשת השבוע: פקודי - החודש הפטרה: כה אמר ה' (יחזקאל מה)
נערך בס"ד ובזכות הרבים ע"י הרב משה דייין נ"י

זמני כניסת ויציאת השבת
שעון קיץ
פרשת פקודי - החודש
כניסת השבת : 6:35
צאת השבת: 7:36
רבינו תם: 8:12
כט' אדר תשפ"ה

מאמר בפרשה

בתחילת הפרשה נאמר 'אלה פקודי המשכן משכן העדות'. וכבר שאלו רבותינו מדוע נאמר פעמים 'משכן'. רש"י מסביר כך: שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל: ע"כ. בספר 'אזנים לתורה' מבאר הגאון ר' זלמן סורוצקין זצ"ל המונח 'משכון' האמור במשכן הוא: אם נתבונן נראה כי עם ישראל עברו תקופות של 'עושר ועוני במובן הרוחני' כמו על אדם פרטי במובן הגשמי. בנוהג שבעולם אדם המרויח יותר מכדי פרנסתו קונה לו תכשיטין ומתקשט בהם, וכשהוא יורד מנכסיו ואינו מרויח אפילו כדי פרנסתו, הוא נוטה להאמין ששמש ההצלחה תזרח לו שנית, ולפיכך איננו מוכר את תכשיטיו, אלא ממשכן אותם בתקוה לפדותם כשירחיב ה' גבולו.

וכן היה לעם ישראל ימים טובים שהרווחנו יותר מכפי פרנסתנו, כלומר: עשינו צדקה ומעשים טובים יותר מכפי הצורך לקיומנו שנוכל לעמוד לפניו, זה היה בשעת יציאת מצרים כשהלכנו אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה. וכן בשעת קבלת התורה כשהקדמנו נעשה לנשמע והיינו לבני עליון בעולם התחתון, אז רכשנו לנו תכשיטין, מלאכי השרת נתנו בראש כל אחד ואחד מישראל ב' כתרים כמבואר בגמ' (שבת פח ע"א). ואפילו אחרי שפירקו מאתנו את הכתרים האלו בעון העגל, נשאר בידינו רכוש רוחני גדול עד כדי לרכוש בו תכשיט אחד, היינו לבנות משכן שישכון כבוד ה' בתוך ישראל, שנא' 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. והכסף וזהב שנתנו בני ישראל למשכן היו לאות על עשרם הרוחני, על נדיבות הלב של בני ישראל, ובזה קנו את התכשיט, זכו להשראת השכינה בישראל.

ובימי החורבן כאשר לא הרוויחו בני ישראל על פרנסתם וקיומם, ונתלכלכו בעונות וחובות גדולים עד מאד ונגזרה עליהם כליה ח"ו, עמד להם הרכוש תכשיט שהיה להם מימי עשרם כדי למוכרו ולפרוע חובותיהם, ולחיות בתמורתו איזה זמן עד אשר ישובו אל ה' וירוויחו על קיומם. אבל גם אז לא מכר הקב"ה את תכשיטם של ישראל, אלא לקח אותו במשכון, היינו שהעצים והאבנים נשרפו, אמנם אבל הנשמה של 'המשכן' מקדש של אש עלה השמימה, וכמו שאמרו חז"ל (ע"ז יח ע"א) גוילין נשרפין ואותיות פורחות. וכן דרשו חז"ל (ברכות) על הפרק 'מזמור לאסף.. באו גויים נחלתך', קינה לאסף מיבעי ליה? אלא שכילה חמתו בעצי ואבני המקדש שנשרפו ונהרסו לעין בשר, אבל לא במקדש גופא, שהוא נתמשכן בעונותיהם של ישראל ועלה השמימה. וממילא כשנרויח כדי קיומנו וסילוק החובות לא יהיה עוד צורך לבנות מקדש חדש, אלא לגאול את המקדש הממושכן. וה' ברחמיו יוריד לנו את המשכן של אש.

ובזה נבין את דברי חז"ל שאמרו שאסור לאכול מהתבואה החדשה ביום טו' בניסן, והטעם שמא יבנה המקדש ביו"ט של פסח. וכבר שאלו הראשונים והרי אין בנין בית המקדש בלילה וגם אין בנינו דוחה יו"ט. ותרצו ברש"י ותוס' (ר"ה ל' סוכה מ"ב) שהמקדש השלישי ירד מהשמים מקדש של אש, והביאור בזה מכיון שלא נחרב המשכן רק אבניו ועציו, אלא שנתמשכן, ממילא כשנפדה אותו ישיב ה' לנו את המקדש של אש שלקח מאתנו במשכון.

והנה כשעלו ישראל בימי עזרא אמרו חז"ל (ברכות ד') ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא, אלא שגרם החטא. והכוונה שאע"פ שעשו תשובה אבל התשובה שלהם היתה רק מיראה שנ' 'וייראו העם מפני ה' ולפיכך התחילו בונים את המקדש, וזדונות נעשו להם כשגגות, וממילא הרויחו רק כדי לשוב לא"י ולהיות עבדים על ארצנו.

אבל בגאולה האחרונה נאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז') ויתוקן כל העולם ונשוב אל ה' תשובה מאהבה, שאז זדונות נעשות כזכיות ויהיה לנו בעזרת ה' 'רכוש גדול' עד כדי פדיית המשכון ואז יוריד לו ה' ברחמיו משכן של אש היינו אותו המשכן שנתמשכן בעונותינו יחזיר לנו בב"א.

פישל מרגליות, בחור חסיד גור תושב ברוקלין, למד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים. ביום הולדתו הששה עשר, הוא נכנס לחדרו של הרבי מגור, בעל ה"בית ישראל", כדי לקבל את ברכתו. במשך שעה ארוכה נסח את הבקשה וכתב אותה על פתק. המלים כללו עליה בתורה, מדות טובות ויראת שמים.

פישל נכנס לחדרו של הרבי, שנטל לידיו את הפתקה. הרבי קרא את הפתוב ופניו נחרשו תלמים. לאחר דקה שנדמתה כנצח, הרים הרבי את עיניו החודרות והפטיר בנימה שקשה מאוד לעמד על טיבה: "נו, צדקה תציל ממות" ... פישל נדהם. הוא צפה לתשובה שונה לחלוטין. ביום הולדתו, אין לרבי מה לברך אותו מלבד המלים: "צדקה תציל ממות"? לא היה לו זמן רב להתעסק במחשבותיו, ידו של הרבי הושטה לעברו לברכת שלום קצרה, ופישל יצא מהחדר מבלבל ומפחד. מספר שבועות לאחר מכן הגיעה חפשת פסח. פישל ארז את חפציו ויצא לעבר נמל התעופה בדרכו לביתו בארצות הברית. כאשר סבו כל בני המשפחה לארוחה חגיגית לרגל שובו, בקש פישל לספר להם על דבריו המפליאים של הרבי. הוא תאר את תגובתו התמוהה של הרבי, ואת הדאגה שמקננת בלבו מאז.

הוא לא הבחין כי פניה של אמו הולכים ומחליפים גוון, חורון עמק פשט על פניה. "אני יודעת למה התפונ הרבי", אמרה האם, "אסביר לכם הכל". "זה קרה בשנת תש"א. השואה הנוראה היתה אז בעצומה", שחזרה אמו של פישל. "בחדר קטן ומזהם בגטו לודז' הצטופפנו יחד אמא, אני, אחי ואחיותי הקטנים הי"ד. הגיעה שעת הצהריים, אמא הוציאה ממקום סתר כמה חתיכות לחם זעומות שהצליחה להשיג עבורנו במסירות נפש. נערה צעירה הייתי אז, אחזתי את הפרוסות הדקיקות בידי והסתפקתי כיצד לנהג. הייתי רעבה עד פלות הנפש, ומאידך ידעתי היטב שלקראת ערב מתגבר הרעב עוד יותר, מוטב למשך עוד כמה שעות ולשמר את האכל לשעה מאחרת. לקראת ערב הוצאתי את הפרוסות ממחבואי, נגשתי לטל ידים ולאכל את ארוחתי, אבל אז שמעתי דפיקות בדלת. ידעתי מיד שאלו אינן דפיקות של אנשי הגסטאפו, היו אלו דפיקות חלשות, בקשי נשמעות.

"פתחתי סדק קל בדלת. דמות רפאים נצבה בפתח, יהודי קשיש וזבוב סחבות עמד שם. פניו המצמקות זעקו לעברי בתחנה אלמת ללא קול. 'יש לכם אוילי חתיכת לחם?' מלמל האיש בשפתים נטולות צבע, 'אני עומד למות מרעב'.

"לא ידעתי את נפשי. ברגע הראשון בקשתי להשיב לו בשלילה. לותר על הפל אחרי יום שלם של המתנה? אך אז התחלתי להתחבט בתוכי. נכון, שניכם רעבים מאוד, נשמעו בתוכי קולות אחרים, אבל את צעירה עדין, נערה בגילך יכולה לשרד יום נוסף ללא אכל, ואלו יהודי ישיש זה אם לא ישביע את רעבונו במעט לחם עומד הוא לנפח את נשמתו ולהצטרף לערמות הגויות הממלאות את חוצות הגטו. בתם מאבק איתנים קשה שהתחולל בתוכי, שלחתי את ידי לפיס מעילי והושטתי לו בחיור את פרוסות הלחם היקרות שלי. הלב היהודי נצח את הקבה, הרוח גברה על החמר.

"את מבט התודה שנצת בעיניו באותו רגע למראה הלחם שבידו, לא אשכח לעולם", המשיכה האם בספור ילדותה. "זיק של חיים נצנץ פתאום בפניו נטולות החיות, והמבט הזה לזה אותי לאורך כל שנות המלחמה. כל פעם שעמדתי בפני ספנת מות מוחשית, תמיד צצה מולי דמותו של אותו יהודי שהצלתי ממות לחיים".

בני המשפחה הקשיבו בשקיקה. היו אלו רגעים נדירים יוצאי דופן. אמא מעטה להוציא מפיה מלה על אותן שנים אימות, וכמעט לא ספרה על הזעזועות שחנתה בעצמה בתקופת השואה. "במשך המלחמה היו לי רגעים רבים בהם כבר ראיתי את חיי אבודים", המשיכה האם בקול שבור. "בסלקציות האכזריות, בעבודות הפסיה המפרכות, לא פעם ראיתי את המות במרחק נגיעה, ותמיד תמיד באותם רגעים היתה עולה לעיני דמותו של אותו זקן נפוח כפן שהצלתי במסירות נפש. ידעתי שזכות מעשה החסד שגמלתי עמו תציל את חיי.

"המלחמה הסתיימה ואני נותרתי לפלטה בחיים. אט אט החלו החיים חוזרים למסלולם. דמותו של אותו זקן נמוגה עם עשן הכבשנים, שוב לא ראיתי את דמות דיוקנו לנגד עיני. בניתי את ביתי וזכיתי לגדל אתכם, ילדי היקרים שיחיו. השתדלתי להסיח את דעתי מהזכרונות הקשים של אותם ימים.

"לפני כמה שבועות", המשיכה האם לספר, "לאחר שנים ארוכות שדמותו לא נראתה לעיני, התגלה אלי שוב אותו זקן צמוק פנים בחלום הלילה. היה זה אותו לילה בו מלאו לך שש עשרה שנים, הלילה בו היית אצל הרבי. פניו של הזקן היו נראות רע מאוד, בדיוק כפי שהיה נראה עשרות שנים קדם לכן בגטו לודז'. הבעתו לא נבאה לי טובות. "תני צדקה, תני צדקה", הוא זעק אלי בחרדה בפיו חסר השנים. 'צדקה תציל ממות'... קמתי בבקר משנתי והחלום עדין עומד לנגד עיני בבחירות. תחושה לא טובה פעמה בתוכי. זכרתי היטב את הוראתו של הזקן, ומרתי לעשות כדבריו. נתתי סכום הגון לצדקה. אחר כך יצאתי בלב מעט יותר רגוע לעבר מקום עבודתי כמדי יום ביומו.

"בדרכי לעבודה חציתי כביש סואן, מרבה נתיבים והומה מכוניות. חריקת צמיגים פתאומית הרעידה את פעמי. הרמתי את ראשי לעבר הרעש וקפאתי על מקומי. היתה זו משאית סמיטריילר אימתנית ששעטה לעברי במהירות מסחררת. מעבר החציה היה רחב מאוד, לא יכלתי כבר לחזר לאחורי וגם לא להתקדם. מבעד לעיני המערפלות יכלתי להבחין בנהג הכושי חסר האונים המנסה להשתלט על ההגה הבוגדני אך ללא הצלחה. המראה היה מפחיד, משאית הענק השתוללה על

הכביש פחית טרף אימתנית נטולת רסן. אותן שנייות ראיתי את המות מול העינים, נפרדתי כבר בלבי מכל בני משפחתי היקרים, עצמתי את עיני בחזקה והתכוננתי כבר לגרע מכל.

"קול התנפצות מתכת וזכוכיות החריד את כל האזור. המשאית התנגשה ברעש מחריש אזנים בעמוד חשמל בקצה המדרכה, מטרים ספורים ממקום עמידתי. הנהג נמחץ למות, ואני הצטמרתי כלי. "עמדתי בצדי הכביש והודיתי לבורא עולם על הנס הפלאי שארע לי. הצדקה שנתתי הצילה אותי פעם נוספת ממיתה משנה לחיים", אמרה האם ברעד. "עכשו אתה מבין, פישל'ה, למה התכונן הרבי במלותיו: 'צדקה תציל ממות'?!" (גליון קבלת שבת – בשם הרב צבי נקר)

מדיני הכשרת כלים לפסח

פרטי דינים השייכים להגעת כלים בקצרה:

הקדמה: כלי מאכל (סירים, מחבתות, סכויים) שהשתמשו בהן בימות השנה, במאכל חס עם חמץ ואפלו רק פעם אחת, אסור להשתמש בהן בימי הפסח בלי שיעשו להם הכשרה כדון. (שו"ע ורמ"א סי' תנ"א, שו"ת אג"מ ח"ה ס"ס לא, אורלי"צ ח"ג ע' קיח).

כלל יסודי בהכשרת הכלים: כפי רב השמוש בכלי כן הכשרו. (שו"ע תנ"א ס"ו).

א. **כלי חרס** שהשתמשו בהם עם חמץ בתבשיל חס, (לדגמא: סירים, צלחות, קעריות). אין להם הכשרה. ולכן אין אפשרות להשתמש בהם בפסח. לפיכך יש לנקותם מכל לכלוך הנראה לעין, ואחר כן יצניעם בארון. (שם בשו"ע ס"א, משני"ב ס"ק א')

ב. **כלי מתכות:** יש חלוק באופן הכשרתם: אם השמוש בהם בחמץ בלי רטב, לדגמא: תבניות אפיה, שפודים, וכיוצ"ב, מכיון שהבליעה נעשתה בלי נוזלים צריך ללבו אותם באש, (שו"ע ס"ד. מ"ב ס"ק לב, וס"ק סה, וכה"ח ס"ק קלח) ובזמננו לא נתן להכשירם לפסח, בהיות ואינם יכולים להחזיק מעמד בתהליך זה. (חזו"ע) לכן יש לנקותם מלכלוך חיצוני ולהצניעם בארון. אולם אם השמוש היה עם נוזלים, לדגמא סירים, צלחות, סכויים, קעריות, ישנה אפשרות להכשירם. אך קדם ההגעה צריך לנקות אותם היטב חיצונית מכל לכלוך וחלודה. (שו"ע ס"ג, משני"ב מב) ולא ישתמשו בהן 24 שעות. (רמ"א סי' תנ"ב ס"ב) ואחר כך יקחו אותם להגעלת כלים.

ג. **תנור אפיה** - אופן הכשרתו, תחלה ינקו אותו היטב מכל לכלוך. ולא ישתמשו בו 24 שעות, ואחרי כן יפעילו אותו למשך יותר משעה על חם הגבוה ביותר. אבל תבניות צריך חדשות לפסח. כנ"ל. (חזו"ע עובד'ה).

ד. **חצובות הגז והמבערים:** אופן הכשרתם: קדם ההגעה יש לנקותם היטב מלכלוך וחלודה. ואחר כך יכשירו. אופן הכשרתם: לדעת מר"ן מספיק להם הגעה בכלי ראשון. ולשיטת הרמ"א צריך לעשות להם לבנו קל. (עי' רמ"א ס"ד, משני"ב מב, אול"צ ח"ג פ"י ה"ג). פלטה חשמלית. האופן היותר טוב הוא לנקותה היטב, ולכסותה בגזר כסף עבה. (אול"צ ח"ג פ"י ה"ד). ויש אומרים שאפשר להכשירה ע"י ערוי מכלי ראשון. (חזו"ע).

ה. **הכירור** למרות שהוא עשוי מתרסינה, נתן להכשירו. אם שופך עליו מים חמין מכלי ראשון ואז מתר להשתמש בו בפסח. (חזו"ע עובד'ה) ונהגו להניח בתוך הכירור קערה מפלסטיק או ממתכת, ובתוכה מניחים את הכלים, באופן שהכלים לא יבואו במגע ישיר עם הכירור. השיש יערו עליו מים רותחין מכלי ראשון. וכשיש חשש שהשיש יתפוצץ, ינקוהו היטב ויניחו עליו שעננית עבה או גזר כסף עבה. (שו"ת או"צ ח"ג פ"י)

פרפראות בפרשה

ויהי מאת כפר הכסף.. מאת אדנים למאת הכפר..

הרמז במספר האדנים: בעל הטורים כותב מאת אדנים הם כנגד ק' ברכות. ובספר 'פני אהרן' הביא משם הרב מגלה עמוקות (אופן ע"ה) שכתב התחיל משה לתקן לישראל ק' ברכות כשנתן מאה אדנים למשכן. עוד כתב שם שלכל חודש יש שר, והשר של חודש אדר הוא "ברכות א-ל" כשמשה רבנו ראה את שם השר של חודש אדר הוא תיקן לומר ברכות בכל יום, כאשר משה רבנו בנה את המשכן כיוון בליבו במאה אדנים על מאה ברכות. בחודש אדר סמוך לפטירתו הורה משה רבנו לישראל שיאמרו את הברכות בפיהם. דבר זה נרמז בפסוק "ואתחנן בעת ההיא לאמר" במילה 'ואתחנן' כתובה פעמיים האות נון כנגד מאה ברכות, "בעת ההיא" תיקן "לאמר" שיגידו ברכות בכל יום. (גודל מעלת הברכות)

החיד"א (בשו"ת יוסף אומץ ס' נ) אחר שהביא דברי המגלה עמוקות הוסיף עוד: ומצאתי בספר המנהיג [שהוא חד מרבוואתא קמאי בסוף האלף החמישי] שכתב בתחילת ספרו דף ח' [במנין הדפים יש טעות בדפוס] וז"ל דבר זה מסורת בידינו מאבותינו למשה מסיני שיש עלינו מאה ברכות בכל יום מן התורה, מן הנביאים, מן הכתובים וכו' ודרשו חכמים שכשהודיעוהו לדוד שהיו מתים מישראל בירושלים מאה בכל יום, עמד

ותקן מאה ברכות. ונראים הדברים שאחר שיסדם משה רבינו ע"ה שכחום, וחזר ויסדם כלפי מה שראה שהיו מתים מאה בכל יום וכו' ושוב שכחום וחזרו חכמי התלמוד ויסדום. עכ"ל.

עוד רמ"ז: החיד"א מביא בשם ספר קדום: דע כי היו מאה אדנים, ומאה לולאות, וארבעים ושמונה קרשים, והם רמ"ח. כנגד רמ"ח מצות עשה. וכן רמ"ח חלונות ברקיע. אברהם גימטריא רמ"ח. יצחק גימטריא ר"ח ולקח רבקה בן מ' שנה הרי רמ"ח. יעקב עם ס"ו נפשות שיצאו ממנו הם רמ"ח. הרי האבות תקנו רמ"ח מצוות עשה. (חומת אנך)

וּתְכַל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכַּן.. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל.. כִּן עָשׂוּ:

נדבת המשכן רק מבני ישראל: המפרשים שואלים מדוע יש כאן כפל 'ויעשו' 'כן עשו'. מבאר ה'כתב סופר' כי התורה רוצה לציין כאן את מעלת עם ישראל שלא נחשוב כי מה שישראל התאמצו במלאכת המשכן זה היה רק לטובתם, כדי שיהיה להם כפרה על חטא העגל, והיה חסר כאן בכוונה ב'לשם שמים'. והנה כל זה שייך לחשוב רק על עם ישראל, אבל על משה רבינו ע"ה לא היתה לו שום כוונה אחרת רק לעשות רצון ה', כי לא היה צריך כפרה על העגל. וזה בא הכתוב ללמד "ויעשו בני ישראל" שעשיית בני ישראל היתה "ככל אשר צוה ה' את משה" כמו שמשה עשה הכל לשם שמים כך גם הם "כן עשו" הם בכוונה כמו שמשה עשה. (כתב סופר)

(ט) וּלְקַוֹּזֶת אֶת שִׁמּוֹן הַמְּשִׁיחָה... (י) וּמִשְׁוֹזֶת אֶת מִזְבֵּיז הָעֵלֶה... (יא) וּמִשְׁוֹזֶת אֶת הַכִּיר..

השפעת משיחת הכלים: בספר 'והיה לשון שמחה מציין את דברי התרגום יונתן שפירש את הפסוקים כך ותקח את שמן של משחה ותמשח את המשכן ואת כל שבו ותקדש אותו, בשביל כתר של מלכות של בית יהודה ומלך המשיח שעתיד להושיע את ישראל בסוף הימים: ועל פסוק 'י' כותב: ותמשח את מזבח של העולה ואת כל כליו ותקדש את המזבח ויהיה המזבח קודש קודש, בשביל כתר של כהונה של אהרן ובניו ואליהו הכהן הגדול שעתיד להשלח בסוף הגלות: ועל פסוק 'יא' כותב: ותמשח את הכיור ואת בסיסו ותקדש אותו, בשביל יהושע משרתך הגדול, שסנהדרין שעמו, שעל ידו עתידה ארץ של ישראל להתחלק ומשיח בן אפרים שיוצא ממנו, שעל ידו עתידים בית ישראל לנצח לגוג ולסיעתו בסוף הימים: (ע"פ כתר יונתן, והיה לשון שמחה). למדנו מדבריו אלו שבמשיחת משה את כלי המשכן היו כוונות והשפעות לדורות שעל ידם תבוא ישועת ישראל ע"י מלך המשיח ומשיח בן יוסף ואליהו הנביא.

וְנִתְּתָה אֶת הַכִּיר בֵּין אֶהֱלֵ מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּיז וְנִתְּתָה שָׁם מִים...

תפקידו של הכיור: בספר 'אשת לפידות' מבאר ישנו הבדל גדול במהות תפקיד הכיור במשכן לשאר כלי הקודש בכל הכלים עושים את מלאכת הקודש בהם עצמם במנורה מדליקים נרות במזבח מקריבים קרבנות וכדומה, אבל בכיור לא עושים אף עבודה מעבודות המשכן כל מהותו הוא להכשיר את הכהנים לעבוד את עבודתם בכלים האחרים, אבל ההכשרה עצמה איננה עבודה וכדברי הספורנו אבל הייתה הכוונה להכין את הכהנים לעבודתם.

ולמרות כן הוכיח הגאון מה"ר אלעזר מנחם שך זצ"ל שקדושתו של הכיור הוא כשל שאר הכלים ולא כשל בגדי הכהן. כל כלי המשכן המיועדים לעבודה קדושים בקדושת הגוף, לעומתם בגדי הכהן קדושים רק בקדושת דמים שהיא פחותה. והטעם בזה מפני שהבגדים הם רק מכשירים לעבודה שבלעדיהם לא יכול הכהן לעבוד, אבל העבודה לא מתבצעת בהם ממש מה שאין כן בכלי הקודש. ובכל אופן הכיור קדוש בקדושת הגוף כשאר כלי המקדש ולא כבגדי הכהונה. ומדוע?

והנה רש"י הביא דברי חז"ל [תנחומא פקודי ט] בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות. ואף אותן הביאו לנדבת המשכן, והיה משה מואס בהן מפני שעשוין ליצר הרע, אמר ליה הקב"ה אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים וכו', ונעשה הכיור מהם שהוא לשים שלום בין איש לאשתו, להשקות מן המים שבו לאשה שקנא לה בעלה ונסתרה. ע"כ.

נמצא א"כ הכיור שנבנה מה"מראות הצובאות" בא ללמד אותנו שהמכשיר את זולתו נחשב כעושה בעצמו, הנשים שעישו את בעליהן לקיים את עם ישראל, מקבלות שכר כעושה עצמו. לכן נתנה התורה לכיור קדושה יתירה כשאר כלים. כדי ללמדנו לימוד זה שהמסייע לעבודה נחשב כעובד עצמו וקדושתו בהתאם. וכן אשה שמסייעת לבעלה בלימוד התורה מקבלת שכר כמותו. (אשת לפידות)